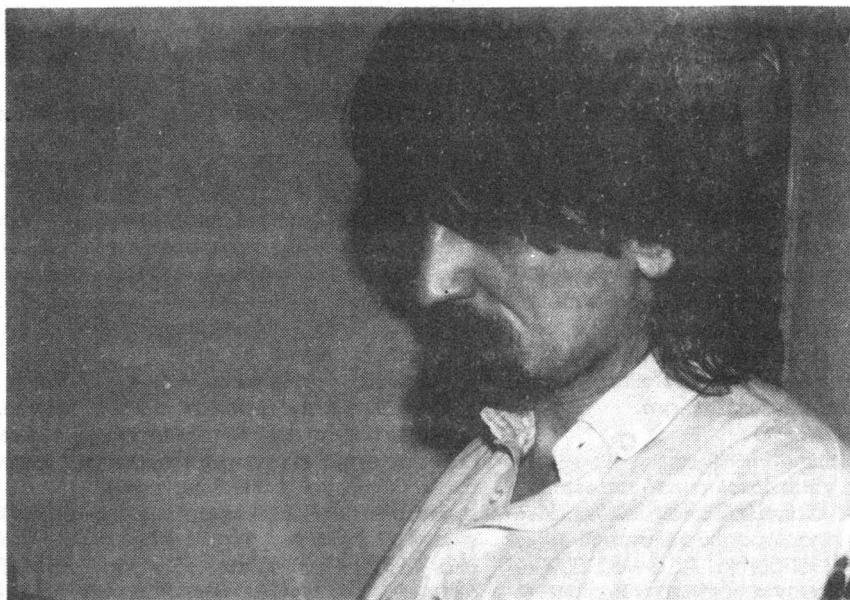

CÉL A KORMÁNYKÉPESSÉG

Interjú dr.Kövér Lászlóval

■ **PRESS:**Vágjunk a középhebe. Kongresszus előtt vagyunk, és úgy hallotuk, hogy a frakciónak kész a koncepciója a kongresszusra a Választmány összetételével kapcsolatban.

□ K.L.:Nem nevezném ezt koncepciónak, a frakció ajánlást fogalmaz meg a kongresszus felé. Ajánlás alatt az értendő, hogy, természetesen, semmiféle belső szabályzatból vagy formális hatalomból fakadó joga úgy általában a frakciónak, vagy a frakción belül bárkinek nincsen ahhoz, hogy emberek személyes ambícióinak gátat vessen. Ez nem egy kötelezően előírt döntés,

aminek szankciója lenne - a frakció nyilvánvalóan felmérte, hogy tagjainak teherbíró képessége meddig terjed, hogyan lenne szerinte optimális átalakítani a Fidesz vezetésének szerkezetét úgy, hogy az képes legyen megfelelni azoknak a feladatoknak, amelyek a következő időkben a Fideszre várnak. A frakció tagjai közül kilenc emberből válogathatnak a kongresszusi küldöttek, a többiek - amennyiben nevük szóba kerül - a frakció ilyen irányú ajánlása miatt valószínűleg nem fogják vállalni a jelölést. A kilenc név: Áder, Glattfelder, Fodor, Rockenbauer, Németh, Tirts, Orbán, Trombitás, Kövér.

■ **Tehát szerintetek jobb lenne, ha a Választmányban a frakciótagok túlsúlyban lennének?**

□ Nem a frakció nevében válaszolnék. Az a véleményem, hogy mindenképp jobb lenne, és feltehetően azoknak, akik elvállalták a jelöltséget, szintén ugyanez a véleményük, hiszen ha nem így lenne, akkor nem vállalták volna el.

■ **Miért van erre szükség? Milyen problémák merültek fel a mosta-**

ni Választmány eddigi tevékenységével kapcsolatban?

□ Kívülállóként nem igazán tartanám szerencsésnek, ha a nagy nyilvánosság előtt belemennék a Választmány kritikájába, amelyet egyébként szóban számtalanszor megtettem - azoknak is, akik a Választmány tagjai. Ha ez az interjú a kongresszus előtti utolsó lapszámban megjelenik, ez a kritika valószínűleg válasz nélkül maradna - nem lenne lehetőségük a reagálásra.

Inkább arról beszélnék, hogy az én meglátásom szerint milyen feladatok várnak a Fideszre a következő évben. Ott kezdeném, hogy - ha még valakinek eddig nem vált világossá - amit játszunk, az több, mint egy társasjáték. Az SZDSZ-nek a nyilvánvaló megrendülésével - amit én meglehetősen tragikusnak érzek - nyilvánvalóvá kellett válnia mindenki számára annak, hogy mi az országban a tét: az, hogy a következő négy évben is ez a koalíció kormányoz-e, avagy sem. Én ennek a koalíciónak a további négyéves országlását tragédianak érezném, nem csak sze-

mélyes sorsomra, de az országra nézve is. Jelen pillanatban úgy látom, hogy az egyetlen igazi alternatíva potenciálisan a Fidesz. Benne rejlik jelen pillanatban az a kvalitás, az az erő, ami alkalmas arra, hogy az MDF-et a következő választásokon - természetesen nem feltétlenül egyedül -, mint legerősebb politikai szervezet, legyőzhesse. Innen nézve tehát a tét már nem csupán a Fidesz léte, nem léte, hogyléte, mibenléte, hanem az, hogy tudunk-e meghatározó erőt képviselni az országos politikában. Ahhoz viszont, hogy mi ezeknek a feltételeknek meg tudjunk felelni, egy olyan szervezeti megerősítésre van szüksége a Fidesznek, amit nagyon hátráltat, ha két egymással elvileg versengő döntési centrum jön létre, és ha tovább folytatjuk azokat a kísérletezéseket, amelyeknek megvolt a maguk ideje, helye és szerepe akkor, amikor arról volt szó, hogy csak a Választmányban volt lehetőség újabb arcoknak feltűnni, és a Választmány egyfajta szocializációs szerepet is betöltött, és a fiatal (most a "fiatal"

alatt a később jövő Fidesz-tagokat értem) tagoknak valamiféle gyakorlóterepéül és érvényesülési lehetőségként szolgál. Azt hiszem, ezek az idők elmúltak. Ma már nem a Választmány az egyedüli ilyen terep, hiszen az önkormányzatokban számos olyan Fidesz-tag képes volt produkálni, kipróbálni az erejét, aki egyébként a Választmánynak - már csak vidéki mivoltát tekintve is - eséllyel közelébe sem kerülhetett. Ugyanez mondható el a szakértői stábról.

Azt gondolom, hogy a jövőben a TKT és az Országos Tanács megerősítésén keresztül is terepet kell és lehet biztosítani ezeknek az embereknek. Ugyanakkor a Választmánynak olyanfajta szerepet kell felvállalnia, amelyet eddig, az én meglátásom szerint, nem igazán tudott betölteni: vagyis nem tudott a szervezetnek vezetője tenni, sem politikai, sem pedig menedzselési szempontból.

■ **Ha jól értem, ez egyértelműen azt jelenti, hogy megkezdődik a felkészülés a következő választásra, illetve a szervezet felkészítése a következő választásra.**

□ Pontosan, sőt, azt hiszem, a második megfogalmazás a korrektebb.

■ **Jelenti ez azt is, hogy az Országos Tanács, amely mintha nem lett volna elég súlyos, és kevés alkalommal került igazán döntési helyzetbe, más szerepet fog játszani?**

□ Mindezt én részben szükségszerű dolognak tartom. Egyrészt az OT-nak van egy SZMSZ-ben rögzített hatásköre - szerintem elegendő nagyságú, és alapvető stratégiai kérdéseket ad az OT kezébe, a költségvetés megállapításától bizonyos politikai kérdésekben való megnyilatkozásokon keresztül egészen odáig, hogy a Választmányt meghatározott arányú szavazással kötelező döntésekre "utasíthatja". Az, hogy ezzel a látszólag nagy hatalommal vagy hatáskörrel az OT kívülről nézve nem tudott élni, annak részben belső okai vannak. Azt gondolom, hogy az Országos Tanács személyi összetétele nem biztos hogy megfelelően alakult ahhoz, hogy a testület ezt a funkcióját be tudja tölteni. Anélkül, hogy bárkit személyében megakarnék sérteni, csak arra utalnék, hogy az OT látogatottsága

az utóbbi időben kevéssel haladta meg az 50%-ot. Ezen mindenképpen változtatni kell, és azt tartanom szerencsésnek, ha olyan emberek kerülnek be az új OT-ba, akik már a bőrükön érezték azt, mit jelent a szervezeti politizálás, mit jelent az érdekérvényesítés élesben - tehát nem akkor, amikor jó poénokat kell elsütögetni az ellenfél rovására, egy újságcikket megírni, plakátozni stb., hanem amikor egy önkormányzati testületben kell kemény küzdelmet vívni, a szó valódi értelmében, politikai ellenfelekkel. Én sokkal szívesebben láttnám, ha az ilyen emberek minél nagyobb számban kerülnek be a leendő OT-ba. Ez természetesen azt jelentené, hogy ebben az esetben valamelyest az OT átlagéleikora is emelkedne.

■ **Látsz arra esélyt, hogy az önkormányzatokban dolgozó Fidesz-képviselők mostani terheik mellé még ezt is felvállalják, és nagyobb számban megjelennek az OT-ban?**

□ Látok. Ugyanúgy, ahogy a frakcióban is lehet úgy alakítani a dolgokat, hogy a frakciótagok a Választmány munkájában is részt tudjanak venni, épp így nem látom semmi akadályt annak, hogy - különösen ott, ahol viszonylag nagyobb számban kerültünk be - az önkormányzatok is úgy alakítsák a maguk teendőit, hogy amellest az embereknek jusson idejük a szervezeti politizálásra is. Ezt azért is fontosnak tartom, hogy a két szféra, tehát a szervezet és a helyi hatalomban működő Fidesz ne különüljön el, mint két idegen test, egymástól, hanem legyen a szerves kapcsolódás. Oda és vissza legyen biztosított az információk áramlása, és azoknak az érdekeknek, amelyeket az önkormányzati képviselők megfogalmaznak, legyen helyük a szervezet különböző döntési szintjein.

Annak, hogy kialakult az a látszat, miszerint az OT légtüres térben mozog, van egy másik oka is, mégpedig az, hogy létezik egy érvényes kongresszusi döntés a Fidesz választási programjáról, és ez a program részben mindmáig ad olyan alapszintű elgazdítást a különböző szinten működő választott képviselőknek - akár az országgyűlésben, akár helyi szinten dolgoznak -, amely alapján helyben lehet politizálni. Tehát

nem szükséges ennek az átértelmezése, akár az OT szintjén sem. Másrészt pedig, olyan mértékű hajszá mutatók a politikai életben, hogy nincs idő a kérdések normális szervezeti megvitatására. Amikor hosszabb ideig kerül megtárgyalásra egy konkrét politikai ügy, mire az alsóbb szintekről eljut a döntéshozatalban résztvevőkhöz a vélemény, addigra alapvetően megváltozik a politikai helyzet, és esetleg már más felállás alapján kell dönteni. Tehát olyan, absztrakciós szinten létező döntéseket tud csak az Országos Tanács hozni, amely döntésekre épp nincsen szükség; mert stratégiai irányváltásra, úgy érzem, éppen nincs szükség.

Amiben az OT állást foglalt - ilyen volt az egyházi ingatlanok ügye - az egy kivételes eset volt, mert ilyesmiről a választási programunk egyáltalán nem szólt. Feltehetően lesznek ilyen kivételes esetek még, sőt, talán nem is lesznek kivételesek, de ez egyáltalán nem azt jelenti, hogy az OT-nak egy permanens napi működésre kéne átállnia - hisz nem is tudna átállni.

■ **Nem félsz-e attól, hogy ha leszűkül a politizálás a képviselőkre, akkor tovább mélyül a szakadék a tagság és a képviselők között, hiszen már most is tapasztalható az, hogy a helyi csoportok szinte semmilyen befolyással sem tudnak lenni az önkormányzati képviselők döntéseire?**

□ Én ezt önmagában nem tartom feltétlenül veszélyesnek. Inkább azt a kérdést tenném fel, hogy mi ennek az oka? Magyarul, én nem látom semmiféle szervezeti akadályt annak, hogy a helyi csoportok - amennyiben ott tényleg van a csoportban kvallitás, van spírítusz, van mondanivalójuk és van szervezőkészségük - a megfelelő befolyást gyakorolhassák a saját maguk által az önkormányzatokba bejuttatott emberekre. Illetve, két akadályt láthatom csupán: vagy rossz embereket juttattak be az önkormányzatba, tehát a kiválasztás nem a megfelelő módon történt - amivel nincsen semmi probléma, mert abban a kapcsolatban, mondjuk így, ami a választási kampányra való felkészülésünket jellemezte akkoriban, ez könnyen becsúszhatott -, vagy pedig a csoportban nincs annyi kurázi vagy kvallitás, hogy képe-

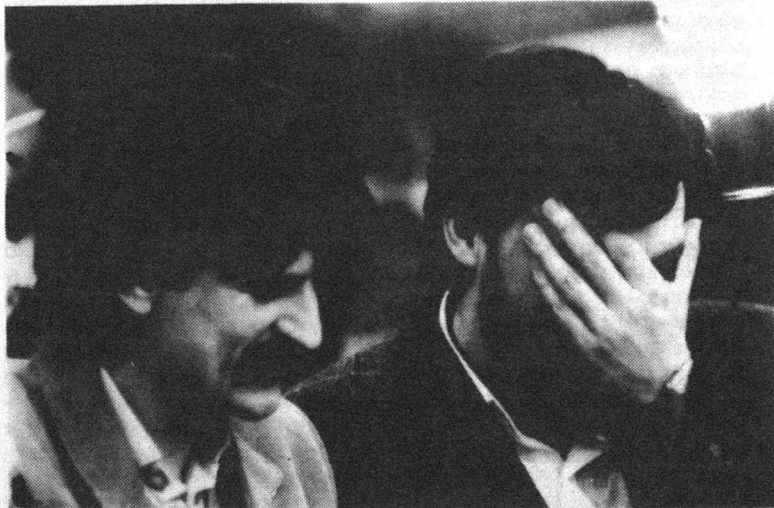
sek legyenek egyáltalán megfogalmazni azokat a problémákat, azokat az érdekeket, amelyeket a saját képviselőiken keresztül érvényesíteni akarnak. Én itt látom a problémát: hogy sokan vannak olyanok - persze egyáltalán nem akarom ezt általánosítani -, akik a saját frusztrációjukat, saját tehetetlenségüket fogalmazzák át valamiféle szervezeti struktúrális problémává, ami nem létezik. Én úgy gondolom, hogy minden lehetőség, adottság megvan helyben ahhoz, hogy az emberek valamiféle értelmes dolgot találjanak - amit aztán nevezhetünk mozgalomnak is akár -, és azt helyben végrehajtsák. Nem tudok arról, hogy ennek jelen pillanatban anyagi akadályai lennének, a következő években pedig remélhetőleg a Fidesz kerül majd olyan helyzetbe, hogy ezeket az elképzeléseket, ha csak a pénz hiányzik, meg tudja majd finanszírozni. Ezekhez azonban elsősorban inkább olyan emberek kellene, akik szervezőképesek, cselekvőképesek, akiknek ötletek jutnak az eszükbe, és ehhez képest kell kiválogatniuk maguk mellé a megfelelő embereket, akikkel ezeket végre is tudják hajtani. A probléma sok esetben az - és ahogy én értettem, a kérdés is erre utal -, hogy azok az emberek, akik ilyenek voltak a helyi csoportokban, nagyon sok esetben kivonultak az önkormányzati frakciókba, és azok maradtak a csoportok zömében, akik maguk is inkább valamiféle vezetésre szorultak volna. Az is igaz, hogy az önkormányzatokba bekerült képviselők sokszor nem fordítanak kellő energiát arra, hogy megtartsák a csoportok támogatását. Ez plusz energiákat kíván, természetesen, de nekik is be kell látniuk - és ez visszautal az OT-tagság kapcsán feltett kérdésedre is -, hogy ezt a szervezetet valamilyen módon meg kell tartaniuk a hátuk mögött, különben csupán a helyben és az országban megválasztott képviselők meglehetősen kis létszámú csoportjára oltad le a szervezet. És itt elérkeztünk ahhoz a ponthoz - amibe nem biztos, hogy bele kell most menni -, hogy ifjúsági pártként hosszú távon tartható-e ez a szervezet?

■ **Erre térjünk rá mindjárt, de előbb még egy másik kérdést hadd tegyek fel. Nevezetesen, hogy mik**

azok a legfontosabb dolgok az elkövetkező két évben, amik feltétlenül szükségesek ahhoz, hogy a Fidesz, akár önmagában is, kormányképesé váljon?

□ Nyilván több szinten és több területen merülnék fel a teendők. Egyrészt, ugye, a frakció körül, illetve a frakcióban magában. A 22 ember között számos olyan "arc" van, hogy ezt a Press-es kategóriát használjam, akik azért országszerte ismertek, és többekévéb éllismertek is. Tehát olyanok, akiket elfogadnak az emberek, vagy akik elfogadottá tehetők, és rajtuk keresztül tehető elfogadottá az az állítás is - lehetőleg minél szélesebb körben -, hogy a Fidesz egy kormányképes erő. Szándékosan nem akarok neveket említeni, de azt gondolom, hogy a Fideszben több olyan ember is van, aki minden további nélkül komoly minisztériumok vezetésére képes. A frakció körül tömörülő szakértői stáb az, ahonnan ki kell válogatni azokat az embereket, akik vagy maguk képesek a végrehajtó hatalomban szerepet vállalni, vagy, ezen túlmenően még, képesek megszervezni egy olyan csapatot, adott minisztérium mellé esetleg, amely alkalmas arra, hogy az ott lévő politikusokat megfelelő háttértámogatással ellássa. Ezen kívül, természetesen, a következő lépés az, hogy a 179 választóközterben kell lennie esélyes és felkészült, illetve könnyen felkészíthető képviselőjelölteknek. És persze mind a 179 közterben lennie kell olyan csoportnak, vagy csoportoknak, amelyek egy választási kam-

pányt minden különbözőbb gond nélkül képesek levezényelni. A jelölteket már most el kell kezdeni kiválogatni. Van olyan hely, ahol ez már meg is történt. Például Veszprém megyében minden választóközterben vannak komoly jelöltjeink ezeket a jelölteket a kiválasztás után el kell kezdeni felkészíteni, be kell őket vezetni már előzetesen abba a munkába, amibe - ha sikeresen küzdjük végig a választási kampányt - bekerülhetnek. Már önmagában a kiválasztás is, és az is, hogy milyen erők lesznek hajlandók a Fideszt támogatni a következő másfél évben, összefüggésben van azzal, hogy ha nem is feltétlenül kell feloldani a korhatárt a választások előtt, de fel kéne oldani azt a képet, ami a közvéleményben, egyébként teljesen jogosan, él a szervezetről: hogy ez egy ifjúsági, egy generációs párt, akik nagyon aranyosak, kedvesek és szimpatikusak, és fontos, hogy ott legyenek a politikában, mert olyan hangot ütnék meg, ami talán nélkülük hiányozna - de hát ezek mégsem azok, akikre az ország kormányzását rá lehetne bízni. Ezt a képet meg kéne tölni, és ehhez szükséges, hogy ha a Fidesz nem is oldja fel a korhatárt - ami ezen a kongresszuson nyilvánvalóan nem fog megtörténni, de esetleg a következőn sem, ennek számos racionális oka lehet -, de akkor is világossá kell tennie, hogy a normális politikai párttá való átalakulás megkezdődött, ez az átalakulás kiszámítható lépésekben fog bekövetkezni, és ezt csupán az fékezi, hogy szeret-

nénk csak azokat az embereket magunkhoz kötni, akik valóban ide valók, és akik később nem fognak bennünk sem csalódní. Erre ki lehet gondolni mindenféle technikákat. Én erre alkalmasnak tartom a pártoló tagság intézményét, illetve a Fideszen kívüli önkormányzati képviselők képviselői intézményét mint olyat. Ezek az emberek már kipróbálták a Fideszt, és a Fidesz is őket, tehát a döntés megalapozott, és nem pusztán lelkesedésből, igazán mélyen át nem élt szimpátiából vagy valamiféle karrier-aspirációkból fakad.

■ **Szerintem elengedhetetlen feltétel ez az átalakulás ahhoz, hogy a Fidesz potenciálisan kormányképes párt legyen?**

□ Nem tudom, érdemes-e most elkezdni ezt a vitát, hiszen nem én vagyok, aki aggódik ennek a szellemnek a fenn nem maradása miatt, és nem én teszek olyan kijelentéseket, hogy az utóbbi időben a Fidesz-frakciónban kezd elhatalmasodni az a mentalitás, hogy "csak jól jöjjünk ki belőle". Erre az, aki ezt állította, sem tudott volna konkrét példákat felsorolni.

A Fidesz általában, és a frakció, amely a Fidesz politikáját a közvélemény felé leginkább megjeleníti, például a kárpótlási törvény esetében úgy foglalt állást, hogy az enyhén szólva rizikós volt: határozott nemet mondott. Az egyházi ingatlanokról szóló törvénnyel kapcsolatos tartózkodás látszólag hezitáló magatartást takart: ha így is lenne, akkor sem tartanám ezt bűnnek, hiszen a frakción belül meglehetősen erősen - a közvélemény előtt talán nem túlságosan ismert módon - jelen van az a fajta keresztény vonulat, amiből a koalíciós pártok mindenáron politikai tőkét akarnak kovácsolni. De itt is azzal az alternatív javaslattal, amit letettünk az asztalra, és ezzel a nemmel felérő tartózkodással, (amit, persze, a Narancsnak a Pápaszáma finoman szólva megerősített), olyan fegyvert kapott a kezébe az úgynevezett keresztény-nemzeti koalíció, ami nem azt igazolná, hogy mi a lehető legkisebb konfliktus mentén igyekeznénk kislisszolni a slamasztikából. És ide sorolhatnám a Zétényi-Takács-féle törvény kapcsán tett állásfoglalásunkat is, és ide tenném az Expót. Nem hiszem, hogy kockázatmentes lenne az Expo ellen érvelni. Sokkal népszerűbb lett volna azt mondani, hogy persze, kell nekünk az Expo, és ha a következő ciklusban - ha esetleg mi leszünk kormányon - megbukik, akkor mondhatnánk azt, hogy azért bukkott meg, mert az előttünk levő pancserok elrontották az egészet, ha meg jól sül el, akkor mi

ra is létező és megőrzendő pozítv válnam, de a magunk számára is értelmezendő, hogy ez mit is jelent.

■ **Tedd akkor ezt most meg, hiszen sokkal előrébb tartanánk a vitákban, ha ez végre valóban megtörténne. Akkor végre tisztán láthatnánk azt is, hogy ehhez képest hol történt-történik elmozdulás.**

□ Nem tudom, érdemes-e most elkezdni ezt a vitát, hiszen nem én vagyok, aki aggódik ennek a szellemnek a fenn nem maradása miatt, és nem én teszek olyan kijelentéseket, hogy az utóbbi időben a Fidesz-frakciónban kezd elhatalmasodni az a mentalitás, hogy "csak jól jöjjünk ki belőle". Erre az, aki ezt állította, sem tudott volna konkrét példákat felsorolni.

A Fidesz általában, és a frakció, amely a Fidesz politikáját a közvélemény felé leginkább megjeleníti, például a kárpótlási törvény esetében úgy foglalt állást, hogy az enyhén szólva rizikós volt: határozott nemet mondott. Az egyházi ingatlanokról szóló törvénnyel kapcsolatos tartózkodás látszólag hezitáló magatartást takart: ha így is lenne, akkor sem tartanám ezt bűnnek, hiszen a frakción belül meglehetősen erősen - a közvélemény előtt talán nem túlságosan ismert módon - jelen van az a fajta keresztény vonulat, amiből a koalíciós pártok mindenáron politikai tőkét akarnak kovácsolni. De itt is azzal az alternatív javaslattal, amit letettünk az asztalra, és ezzel a nemmel felérő tartózkodással, (amit, persze, a Narancsnak a Pápaszáma finoman szólva megerősített), olyan fegyvert kapott a kezébe az úgynevezett keresztény-nemzeti koalíció, ami nem azt igazolná, hogy mi a lehető legkisebb konfliktus mentén igyekeznénk kislisszolni a slamasztikából. És ide sorolhatnám a Zétényi-Takács-féle törvény kapcsán tett állásfoglalásunkat is, és ide tenném az Expót. Nem hiszem, hogy kockázatmentes lenne az Expo ellen érvelni. Sokkal népszerűbb lett volna azt mondani, hogy persze, kell nekünk az Expo, és ha a következő ciklusban - ha esetleg mi leszünk kormányon - megbukik, akkor mondhatnánk azt, hogy azért bukkott meg, mert az előttünk levő pancserok elrontották az egészet, ha meg jól sül el, akkor mi

söpörjük be a politikai sikert. Itt is kitéttük magunkat a hazaárulás vádjának, Kádár Béla, Kónya Imre és még Kupa Mihály szavából is ez derül ki.

Akik ezzel vádolnak minket, egy dologra gondolhatnak a budapesti választások idején arra a döntésünkre, hogy nem léptünk az SZDSZ-szel a fővárosban koalícióra, nem adtuk főpolgármester-helyetteset, mert más elképzeléseink voltak a főváros kormányzásáról, mint az SZDSZ-nek. Ez látszólag a felelősség elől való menekülés vádját alapozza meg, de aki akkor tárgyilagosan olvasta az újságokat, le kellett hogy vonja azt a következtetést: utóljára ilyen mocskos és intenzív sajtókampányt, ami ezt a döntésünket követte, ellenünk a kommunisták folytattak, még a választások előtt.

Egyszerűen nem tudnék olyan döntést felhozni, amiben ne lett volna nagy a rizikó, vagy amiben mi a kényelmesebb megoldást választottuk volna, esetleg feladtuk volna az elveinket. Ezért vagyok kicsit ingerült, amikor ilyesfajta vélekedéseket hallok.

A megalapozottság hiányán túl pedig azt látom, hogy ez egyfajta pótcselekvés. Olyan embereké, akik valami miatt nem érzik jól magukat ebben a szervezetben. Vagy azért, mert mások a politikai elképzelésekkel - de akkor le kell vonni a következtetést, és meg kell keresni azt a szervezetet, ha van ilyen, ahol ezek az elképzelések inkább érvényesülni tudnak -, vagy egyszerűen a tehetetlenségnek, az ötlettelenségnek, az önmagunkkal mit kezdeni nem tudásnak a frusztráló hatása miatt érzik azt, hogy valamilyen módon a saját felelősségüket át kell tolni valaki másra, aki, úgy mond, a Fideszt egy meg nem határozott módon rossz irányba viszi.

■ **Térjünk vissza még a kormányzóképesseghhez. Ahhoz, hogy a Fidesz meggyőzze a közvéleményt, miszerint alkalmas a kormányzásra, szükséges, hogy legyen egy potenciális miniszterelnök-jelölt is...tehát lesz-e a Fideszben pártelnök?**

□ Szerintem lennie kell. Amennyiben eldöntünk alapvető kérdéseket, tehát úgy döntünk, hogy a cél a kormányzóképesseg, akkor ennek vannak bizonyos konzekvenciái, mint ahogy annak is vol-

■ **De mindazok, akik a korhatár feloldása miatti aggodalmukat fejezik ki, egyfajta új politikai gondolkodást véleik felfedezni ebben a szervezetben, aminek a meglétét félti attól tartanak, hogy a beáramló emberek majd teljesen átalakítják ezt. Milyen fékek beiktatásával lehet ezt az alapmentalitást megőrizni?**

□ Nem árt dolgokat nem misztifikálni. Ez az új gondolkodás számom-

tak, hogy eldöntöttük, indulunk a választásokon. Dönthettünk volna úgy is, hogy nem indulunk, de akkor - véleményem szerint - már nem lenne Fidesz, maximum olyan szinten, mint a BIT vagy az IDF.

Annak a döntésnek az egyik konzekvenciája az, hogy eljuttunk a kormányzóképeség felvállalásának a dilemmájáig. Ha ezt a lépést megtesszük és ezt felvállaljuk, ha úgy gondoljuk, hogy ezt a felelősséget nem kerülhetjük ki, akkor ennek is vannak konzekvenciái. Akkor egy olyan pártstruktúrát kell kialakítani, amely általános a világban. Mert nem általános, hanem kivételes, hogy egy szervezetnek kollektív vezetése van, és nincs egy első számú embere, akit a külső közvélemény mind az országban, mind azon kívül elfogad. Csak arra utalnék, hogy sok elemző igen fontos tényezőnek említette az MDF győzelmében azt, hogy volt egy Antall József, aki egy személynél megjelentette az MDF-et befelé és kifelé, aki külpolitikai legitimitációt tudott magának Giscard d'Estaing-en és Kohl-n keresztül szerezni, és ez befelé is erősítette a legitimitációját. Így elhittette magáról, hogy ő az az ember, aki tudja ezt az országot vezetni és akkor az ő pártja is alkalmas erre.

Az SZDSZ-nek ez a "demokratikus" - számomra ez a fogalom azért egy kicsit mást jelent -, ez a kollektivistá, ez a mozgalmár beütésű mentalitása: hogy igazából nincs is első ember - mert az első ember, Kis János, nem is igazán akar politikus lenni, akik vannak, azok meg nem is egyedül vannak, hanem hárman vannak - akik aztán nem is vittek semmilyen vezető szerepet, egyedül Pető került valamilyen vezető pozícióba -, szóval, hogy ezek ott vannak, és megtestesítik a demokratikusságát ennek a szervezetnek, ez sokak szerint az SZDSZ vereségében fontos tényező volt.

Nem véletlenül alakult ki ez a fajta pártstruktúra a világon. És egyébként is, szükség van a felelősség elhatárolására és világosságosá tételére, bizonyos szervezeteken belül politikai kurzusok megjelölésére, hogy a ténylegesen, szociológiailag létező helyzetet formálissá tegyük. Nem hiszem, hogy bárki ebben az országban

vagy ebben a szervezetben de facto elvitatja azt, hogy Orbán Viktor a Fidesz első számú embere. Ugyanakkor Orbán Viktornak, mint az első számú embernek nincsenek olyan jogosítványai és nincs olyan hatásköre, ami megfelelné annak a felelősségnek, amit ő egyébként visel - hiszen az ő politikai magatartása meghatározza a Fidesz megítélését -, és amivel ő képes lenne a saját politikájának érvényt szerezni a szervezetben belül.

■ **Hogyan képzelték ezt az átsztrukturálódást, mik lennének a pártelnök jogosítványai, hogyan viszonyulna az ő hatásköre a többi testületéhez...?**

□ Erre most nem tudok ad hoc válaszolni, ez még egyáltalán nincs átgondolva, és nem is beszéltem még olyanról, aki ezt töviről-hegyire átgondolta volna egészen odáig, hogy ennek milyen konzekvenciái vannak a szervezeti struktúrára nézve. A témának nyilván ezer variánsa van, amikben a racionalitás és az adott politikai erőviszonyok döntenek.

Egyébként nem gondolom, hogy az egyszemélyi vezetést továbbá kellene tenni. Igen erős kontrollt kell majd a formálisan első ember köré kiépíteni, mondjuk, a Választmány fenntartásával. De világossá kell tenni, hogy ki vezet a szervezetet, hogy ki ad fazonát önmaga karakterén keresztül a szervezet politikájának. És ahhoz a személyhez képest jelenhetnek meg alternatívák, ugyanúgy, vezető személyiségek kiemelkedésével. Mert így áttekinthetetlenek a viszonyok, és nem derül ki, hogy kinek a politikai akarata érvényesül, és ehhez képest van-e megfogalmazásra képes, attól elütő alternatíva.

■ **De el lehet-e fogadtatni majd a közvéleménnyel, hogy Orbán Viktor a fiatalága ellenére alkalmas miniszterelnöknek?**

□ Azt én még nem mondtam, hogy Orbán Viktornak kellene feltétlenül miniszterelnök-jelöltnek lenni, de egyébként nekem is ez a véleményem. Elvileg lehetne más is. Mondhatnánk azt is, hogy találunk alkalmas jelöltet, aki - egy kis demagógiával - egy szakértői kormány miniszterelnök-jelöltje, aki nem a Fidesz tagja vagy alapítója, nem volt ott a Fidesz "Lakiteikén", de mi elfogadjuk: ötvenéves, kiváló közgazdász, vagy ki-

váló jogász vagy akármilyen. Van ilyen emberek az országban, lehetne ilyeneket találni, de a Viktor alkalmasságához - legalábbis az én szememben - semmiféle kétség nem férhet, ezen kívül ő a legesélyesebb arra, hogy a közvéleményben ezt a képet ki lehessen alakítani róla. Neki egyszerűen a következő két évben nincs alternatívája.

Egyébként pedig ott, ahol a közlés kevésbé konzervatív, és kevesebb előítélet terhel, ott azért ilyesfajta vélemények már megjelentek. A Press is közölt már olyan cikket, ahol ez felmerült, tehát nem teljesen eretnek a gondolat. Sajnos, igaz, hogy van egyfajta rossz beidegződés a magyar társadalomban, amin nagyon nehéz lesz változtatni, de nem reménytelen. Ez a rossz beidegződés pedig az, hogy ez a társadalom infantilis és infantilizálja a polgárait. Ez az a jelenség, amiről az ifjúsápszociológusok szoktak írni, amikor még volt pénz ilyesmire, hogy itt fiatal írónak számít negyvenéves korban is az ember mindaddig, amíg még nem jelent meg az első kötete, és fiatalnak számít egy harmincéves kétygyerekes családapa is a szó nem-felnőtt értelmében. Mindez annak a rendszernek a következménye, ami itt uralkodott. Hogy az emberek tömegének olyan az egzisztenciális helyzete, ami beleszorítja őket a szülői eltartottság pozíciójába, hosszú-hosszú éveken keresztül, már családalapítás után is - ez is ráerősít erre a képre.

A Fidesz egyébként iszonyatosan sokat tett ennek az előítéletnek a szétrombolásában, és meglehetősen sikeres dolgokat vitt véghez ezen a téren. Nem csak az, hogy 22 emberrel bejuttunk a parlamentbe, hanem az is, hogy ha felteszik a kérdést a választópolgárok, hogy elismeri-e ennek vagy annak a pártnak a szakértelmét, akkor szerénytelenség nélkül mondhatjuk, a Fidesz ezen téren elismeri a közvélemény. Lássuk be, hogy ez eredmény, hogy legalább azt elfogadják, hogy fiatal emberek is mondhatnak olyan dolgokat, amelyek felvezik a versenyt az úgynevezett élettapasztalattal.

*Csőrgő Tünde-Dudás Tamás
(vendégkérdés: Szadai Károly)*